

Khấu hao - Nguồn trả nợ hay thu hồi vốn đầu tư?

ThS. Ngô Kim Phượng

Khi doanh nghiệp hoặc nhà đầu tư chi tiền để đầu tư vào TSCĐ, họ phải chi ra một lần với số tiền lớn và kỳ vọng sẽ thu hồi lại tiền bỏ ra đầu tư ban đầu và tiền lời thông qua tiền thu về trong quá trình hoạt động kinh doanh. Bản chất tiền thu về từ hoạt động kinh doanh chính là chênh lệch thu chi từ hoạt động kinh doanh

Chênh lệch thu chi từ hoạt động kinh doanh còn được gọi là ngân lưu ròng hoạt động

kinh doanh, ký hiệu: NCF (HĐKD), có thể được xác định theo phương pháp trực tiếp hoặc gián tiếp

Trong nhiều giáo trình về kinh tế - tài chính hiện nay và trong suy nghĩ của nhiều người vẫn cho rằng khấu hao nhằm mục đích thu hồi vốn đầu tư và cũng chính vì vậy khấu hao là nguồn trả nợ cho các khoản cho vay trung dài hạn. Trong bài viết này tác giả muốn làm rõ hơn ý nghĩa và mục đích của khấu hao, trên cơ sở đó chúng ta nhận thức lại đúng bản chất của khấu hao để có thể đưa ra những quyết định liên quan đến khấu hao và quản lý sử dụng tài sản cố định (TSCĐ) hiệu quả hơn.

Theo phương pháp trực tiếp:

(1) NCF (HĐKD) = Tiền thu từ hoạt động kinh doanh – Tiền chi thường xuyên cho hoạt động kinh doanh

Để xác định lợi nhuận:

(2) Lợi nhuận = Tổng thu nhập – Tổng chi phí

Nếu giả định không có thay đổi các khoản phải thu, phải trả, tồn kho, tài sản ngắn hạn khác thì tổng thu nhập bằng với tổng thu từ hoạt động kinh doanh, hay nói cách khác toàn bộ thu

nhập phát sinh trong kỳ từ hoạt động kinh doanh đều thu được tiền.

trước. Theo đó, số căn hộ được cho thuê trong quý này tăng 8% ở các hạng.

Khách thuê chủ yếu đến từ các quốc gia Châu Á. Một số khác đến từ Anh, Úc và Mỹ. Chẳng hạn, khách Nhật là nhóm khách thuê nhiều nhất ở Intercontinental Asiana Saigon và kế đến là nhóm khách thuê Việt Nam. Mặc dù lượng khách thuê Việt Nam còn giới hạn nhưng con số này đang tiếp tục tăng lên. Những doanh nhân

Việt Nam giàu có đang quan tâm đối với các căn hộ dịch vụ để thể hiện sự giàu có hoặc địa vị trong xã hội.

Khách thuê phần lớn muốn thuê căn hộ tại Quận 1 và Quận 3 vì đây là những quận trung tâm của thành phố. Tuy nhiên, căn hộ dịch vụ hiện cũng khá phổ biến ở Quận 7, đặc biệt tại khu vực Phú Mỹ Hưng bởi vì khu vực này đang phát triển thành một cộng đồng dân cư mới hiện đại với nhiều tiện ích.

Triển vọng thị trường

Nguồn cung tiềm năng tương lai, từ 2010 trở đi: Khoảng 1.400 căn hộ dịch vụ dự kiến sẽ đi vào hoạt động trong một vài năm tới. Hiện nay, sáu trong số 13 dự án tương lai đang trong giai đoạn xây dựng, sáu dự án này bao gồm khoảng 500 căn hộ.

Phần lớn nguồn cung tương lai sẽ tập trung tại khu vực trung tâm thành phố (Quận 1) với khoảng 500 căn hộ chiếm 37% tổng nguồn cung và Quận 7 chiếm 20% với khoảng 280 căn ■

Tổng chi phí bao gồm chi phí sản xuất kinh doanh thường xuyên phát sinh trong kỳ (chi phí các yếu tố đầu vào như lương, nguyên vật liệu, nhiên liệu, các chi phí dịch vụ...) và khấu hao. Cũng tương tự như vậy, nếu giả định không có thay đổi các khoản phải thu, phải trả, tồn kho, tài sản ngắn hạn khác, có nghĩa là tất cả chi phí sản xuất kinh doanh thường xuyên phát sinh trong kỳ bằng với tiền chi ra trong kỳ. Vì vậy tổng chi phí cho hoạt động kinh doanh trong kỳ trừ khấu hao sẽ bằng với tổng tiền chi cho hoạt động kinh doanh trong kỳ. Từ giả định trên ta có:

Tiền thu từ hoạt động kinh doanh = Tổng thu nhập

Tiền chi cho hoạt động kinh doanh = Tổng chi phí - khấu hao

Từ phương trình (1) và (2) suy ra phương trình (3)

(3) $NCF (HĐKD) = \text{Tổng thu nhập} - (\text{Tổng chi phí} - \text{khấu hao})$

(4) $NCF (HĐKD) = \text{Tổng thu nhập} - \text{Tổng chi phí} + \text{Khấu hao}$

(5) **$NCF (HĐKD) = \text{Lợi nhuận} + \text{khấu hao}$**

Như vậy, phương trình (5) chỉ đúng khi không có thay đổi khoản phải thu, không có thay đổi tồn kho, không có thay đổi tài sản ngắn hạn khác (chi phí trả trước) và không có thay đổi các khoản phải trả. Trong thực tế các yếu tố này thường xuyên thay đổi và làm cho NCF (HĐKD) không thể nào bằng với lợi nhuận cộng khấu hao.

Nếu vốn lưu động tăng do tăng khoản phải thu,

tồn kho, chi phí trả trước hoặc giảm khoản phải trả thì NCF (HĐKD) có thể âm trong trường hợp công ty có lợi nhuận cao và khấu hao lớn.

Rõ ràng khấu hao không phải là một khoản thu chi bằng tiền, vì vậy khấu hao không thể làm tăng tiền thu về từ hoạt động kinh doanh (nếu không tính tác động của thuế) cho nên, nói khấu hao sẽ giúp công ty tăng tiền thu về từ hoạt động kinh doanh và làm tăng khả năng trả nợ hay tăng tốc độ thu hồi vốn đầu tư là quan điểm không phù hợp với bản chất của hoạt động tài chính doanh nghiệp.

Vì vậy có hai câu hỏi được đặt ra là:

(1) Nếu cho rằng khấu hao là nguồn trả nợ, chúng ta sẽ đưa ra giải pháp: cho phép các dự án đầu tư bằng vốn vay được rút ngắn thời gian khấu hao phù hợp với thời hạn vay vốn để có nguồn trả nợ liệu có phù hợp không?

(2) Nếu cho rằng khấu hao là nguồn thu hồi vốn đầu tư, chúng ta đưa ra giải pháp: các doanh nghiệp phải khấu hao nhanh những tài sản mau lạc hậu về công nghệ để nhanh chóng thu hồi vốn nhằm có thể đổi mới công nghệ liệu có phù hợp không?

Nếu không có thuế thu nhập doanh nghiệp (TNDN) thì khấu hao không ảnh hưởng gì đến NCF (HĐKD). Nếu xem xét tác động của khấu hao đến NCF (HĐKD) trong điều kiện có thuế TNDN thì việc tăng giảm khấu hao chỉ làm tăng giảm NCF (HĐKD) thông qua mức tăng giảm khoản tiết kiệm thuế từ khấu hao.

Mức tiết kiệm thuế từ khấu hao = $\text{Khấu hao} * \text{Thuế suất thuế TNDN}$.

Mức tiết kiệm thuế từ khấu hao sẽ ảnh hưởng đến chi phí thuế TNDN và sẽ ảnh hưởng đến NCF (HĐKD) vì thuế TNDN là một khoản chi phí bằng tiền.

Như vậy ngoài khấu hao thì thuế suất thuế TNDN cũng là một yếu tố ảnh hưởng đến khoản tiết kiệm thuế từ khấu hao. Nếu thuế suất thuế TNDN thấp sẽ làm giảm khoản tiết kiệm thuế, nếu thuế suất thuế TNDN bằng 0%, khoản tiết kiệm thuế sẽ bằng không, vì vậy dù doanh nghiệp có khấu hao nhanh hay chậm cũng không

ảnh hưởng đến NCF (HĐKD) lúc này. Tuy nhiên nếu doanh nghiệp khấu hao nhanh trong thời gian doanh nghiệp được miễn giảm thuế lại càng bất lợi hơn vì giá trị còn lại của TSCĐ mà doanh nghiệp sẽ sử dụng để khấu hao khi hết thời hạn miễn giảm thuế sẽ thấp, thậm chí không còn để tạo ra khoản tiết kiệm thuế nữa. Bởi vì công ty đã lãng phí khi khấu hao nhanh, chi phí khấu hao lớn, trong lúc khấu hao không tạo một khoản tiết kiệm thuế nào trong thời kỳ được miễn thuế.

Nếu xem xét doanh nghiệp trong trường hợp có mua chịu, có bán chịu và có tồn kho, có phát sinh các khoản phải thu phải trả khác, nghĩa là phải xem xét trong trường hợp có thay đổi nhu cầu vốn lưu động

Nhu cầu vốn lưu động = Khoản phải thu + Tồn kho + Chi phí trả trước - Khoản phải trả

Khi doanh nghiệp gia tăng khoản phải thu, tồn kho, tài sản ngắn hạn khác và giảm khoản phải trả sẽ làm cho nhu cầu vốn lưu động tăng. Khi nhu cầu vốn lưu động tăng sẽ làm giảm tiền thu về từ hoạt động kinh doanh so với lợi nhuận. Vì vậy khi nhu cầu vốn lưu động tăng cao, sẽ làm cho NCF (HĐKD)

càng ít hơn so với lợi nhuận và khấu hao, thậm chí có thể làm NCF (HĐKD) trở thành số âm, có nghĩa là dù có lợi nhuận, có khấu hao, nhưng doanh nghiệp vẫn không có tiền trả nợ, không có tiền thu hồi vốn đầu tư và không có tiền chia lợi nhuận cho các chủ sở hữu.

Đến đây, ta có:

$NCF (HĐKD) = \text{Tổng thu} - \text{Tổng chi}$

Trong đó:

$\text{Tổng thu} = \text{Tổng thu nhập} - \Delta \text{ khoản phải thu}$

$\text{Tổng chi} = \text{Tổng chi phí} + \Delta \text{ tồn kho} - \Delta \text{ khoản phải trả} + \Delta \text{ chi phí trả trước} - \text{khấu hao}$

$\rightarrow NCF (HĐKD) = (\text{Tổng thu nhập} - \Delta \text{ khoản phải thu}) - (\text{Tổng chi phí} + \Delta \text{ tồn kho} - \Delta \text{ khoản phải trả} + \Delta \text{ chi phí trả trước} - \text{khấu hao})$

$= \text{Tổng thu nhập} - \text{Tổng chi phí} - (\Delta \text{ khoản phải thu} + \Delta \text{ tồn kho} - \Delta \text{ khoản phải trả} + \Delta \text{ chi phí trả trước}) + \text{khấu hao}$

$= \text{Lợi nhuận} + \text{khấu hao} - \Delta \text{ vốn lưu động}$

$= \text{Lợi nhuận sau thuế} + \text{khấu hao} - \Delta \text{ nhu cầu vốn lưu động}$

Tóm lại khấu hao không tạo ra tiền vì vậy không thể nói khấu hao là nguồn trả nợ hoặc thu hồi vốn đầu tư, khấu hao chỉ có thể làm tăng NCF (HĐKD), thông qua khoản tiết kiệm thuế. Vì vậy cần chú ý định nghĩa phù hợp nhất của khấu hao dưới góc độ tài chính hiện nay: ***“Khấu hao là quá trình phân bổ chi phí đầu tư TSCĐ vào chi phí sản xuất kinh doanh một cách có hệ thống nhằm mục đích xác định kết quả kinh doanh, và tính thuế TNDN”.***

NCF (HĐKD) phụ thuộc vào tiền thu về từ hoạt động sau khi đã trừ các khoản tiền chi liên quan đến hoạt động kinh doanh trong kỳ chứ không phụ thuộc trực tiếp vào khấu hao. Nếu khấu hao không làm tăng NCF (HĐKD) thì khấu hao nhanh không thể giúp doanh nghiệp thu hồi vốn đầu tư nhanh hoặc trả nợ nhanh được ■

Tài liệu tham khảo

1. Gerald I. White, Ashwinpaul C. Sondhi and Dov Fried (2003), The Analysis and use of financial statements, John Wiley and Sons
2. Principles of Corporate Finance, by Richard A. Brealey, Stewart C. Myers and Franklin Allen (2008), Mc Graw Hill.
3. Eddie McLaney and Peter Atrill (2008), Accounting An Introduction, Pearson Education.

